

La Construcció Històrica de les Illes Balears

Professor	Manuel Calvo Trias Catedràtic d'Universitat de l'àrea de Prehistòria
Departament	Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Despatx	BF08
Edifici	Ramon Llull
Telèfon	971 259 787
Correu electrònic	manuel.calvo@uib.es
Tutories	A convenir amb el professor

Professor	Antoni Marimon Riutort Professor titular d'universitat de l'àrea d'Història Contemporània
Departament	Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Despatx	AC06
Edifici	Ramon Llull
Telèfon	971 172 697
Correu electrònic	antoni.marimon@uib.es
Tutories	A convenir amb el professor

Professor	Arnau Company Mates Professor associat d'Història Contemporània
Departament	Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Despatx	AC09
Edifici	Ramon Llull
Telèfon	971259539
Correu electrònic	Arnau.company@uib.cat
Tutories	A convenir amb el professor

Resum:

Evolució històrica de les Illes Balears des dels primers pobladors fins a l'actualitat. S'atorgarà especial importància als processos de canvi, als fenòmens migratoris i a la modernització de les societats de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Es tractaran aspectes socials, culturals, econòmics i polítics.

Durada: 20 hores

2

Llengua vehicular: Català

Objectius:

- Obtenir uns coneixements bàsics de la història de les Illes Balears i assolir la capacitat per ampliar aquests coneixements.
- Entendre els principals canvis demogràfics, socials i polítics que s'han produït en la història de les Illes Balears.

Continguts:

1. De la colonització humana a l'edat del bronze.
2. La cultura talaiòtica i post-talaiòtica. Les Pitiüses púniques.
3. De Roma fins al període islàmic.
4. Jaume I, la Conquesta de Mallorca i la creació del Regne de Mallorca.
5. Els segles XVI i XVII: agermanats, corsaris i bandolers.
6. El segle XVIII: La Guerra de Successió i els Decrets de Nova Planta. La Menorca britànica.

7. Els inicis del liberalisme i el procés de centralització. La província de Balears. El Sexenni Democràtic (1808-1874).
8. L'època de la Restauració i la Dictadura de Primo de Rivera (1874-1931).
9. La Segona República, la Guerra Civil i el Franquisme (1931-1975).
10. La Transició, Democràcia i Autonomia (1975-2023).

Cronograma de les sessions:

Dr. Manel Calvo: 2, 4 i 6 d'octubre (temes 1, 2, 3)

Dr. Antoni Marimon: 9, 11, 13, 16, 18 d'octubre (temes 4, 5, 6)

Dr. Arnau Company: 20 i 23 d'octubre (temes 7 i 8)

Criteris d'avaluació:

- Elaboració d'un treball sobre un tema concret de la història de les illes Balears. S'ha d'utilitzar bibliografia general sobre les Illes Balears així com bibliografia específica del tema en qüestió.

Bibliografia de referència:

BELENGUER, Ernest (director) (2004): *Història de les Illes Balears*. 3 Volums, Edicions 62, Barcelona.

CALVO, Manuel; GUERRERO, Víctor (2002): *Los inicios de la metalurgia en la islas Baleares. El Calcolítico (2500-1700 BC)*, Editorial El Tall, Palma.

CASASNOVAS, Miquel A. (2007, 2ª edició): *Història de les Illes Balears*, Editorial Moll, Palma.

CASASNOVAS, Miquel A.; GINARD, David (2006): *L'època contemporània a les Balears (1780-2005)*, Edicions Documenta Balear, Palma.

COMPANY MATES, Arnau (2008): *Emili Darder Cànaves. El darrer batle republicà de Palma*. Ajuntament de Palma, Palma.

DURAN, Miquel, SERRA, Sebastià (directors) (2008): *Les illes Balears un esser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)*. Institut d'Estudis Autònomic, Palma.

GINARD, David (coord.) (2011). *Dona, Guerra Civil i franquisme*. Edicions Documenta Balear, Palma.

GINARD, David (coord.) (2012): *Dona i lluita democràtica al segle xx*. Edicions Documenta Balear, Palma.

GINARD, David (2023): *Aurora Picornell (1912-1937). De la història al símbol*. Edicions Documenta Balear, Palma.

MARIMON, Antoni (coordinador) (2006): *Atlas d'Història de Mallorca*. Promomallorca, Palma/Inca.

MARIMON, Antoni (assessor històric) (2010, en curs de publicació): *Balears. Abans i ara*, Dolmen Editorial, Palma.

MARIMON, Antoni, SERRA, Sebastià (directors) (2012): *Diccionari de partits polítics de les illes Balears*, Lleonard Muntaner editor, Palma.

MARIMON, Antoni (2019): *El triomf de Joan March*. Lleonard Muntaner Editor, Palma.

RAYÓ FERRER, Eusèbia (2013): *Reines de Mallorca: a l'ombra del poder*. Olañeta Editor, Palma.

SERRA, Sebastià (coordinador) (2000): *El segle XX a les Illes Balears*. Edicions Cort, Palma.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (25 toms, 1988-2006).

Enciclopèdia de Menorca.

Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera.

Breu currículum:

Dr. MANEL CALVO TRIAS

Doctor en Prehistòria, Història Antigua y Arqueologia per la Universitat de Barcelona.

Catedràtic d'universitat de prehistòria de la Universitat de les Illes Balears.

Investigador Principal del projecte HAR2012-3260 "Viure entre illes, paisatges, connectivitat insular i cultura material en les comunitats de les Balears durant la prehistòria recent".

Investigador principal del Projecte del programa "Arqueología en el exterior" del Ministerio de Cultura «Arqueologia en el alto Volta, Ghana»

Director de la revista científica *Materialidades* i del grup de recerca *ArqueoUIB*.

Professor de les assignatures d'arqueologia, prehistòria i gestió del patrimoni arqueològic.

Línies bàsiques de recerca: prehistòria de les Illes, etnoarqueologia, gestió del patrimoni arqueològic i turisme cultural, tecnologia ceràmica prehistòrica.

Director de tres tesis doctorals en prehistòria.

Ha publicat més de 60 treballs en revistes científiques nacionals internacionals, llibres i capítols de llibre.

Dr. ANTONI MARIMON RIUTORT

Historiador. Es llicencià en història a la Universitat de les Illes Balears el 1988. Es doctorà en aquesta mateixa universitat amb la tesi *Les repercussions de les guerres de Cuba i de les Filipines* (1993), sota la direcció del doctor Sebastià Serra Busquets. Entre el 1988 i el 1996 va esser redactor de la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, en la que redactà nombrosos articles relatius a la vida política i social de Mallorca a l'edat contemporània així com moltes d'entrades relatives a les publicacions periòdiques.

Des del 1996, és professor d'història contemporània de la Universitat de les Illes Balears i, des del 2000, té la categoria de professor titular d'Escola Universitària. El 1999 fou nomenat secretari del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts, càrrec que ocupà fins al 2008.

Des del 2002 és professor Titular d'Universitat. Des del 1987 és membre del Grup d'Estudi de la Cultura, la Societat i la Política al Món Contemporani.

Les seves recerques s'han centrat en les èpoques de la Restauració i de la Transició i l'Autonomia amb incursions a la història d'Amèrica i al franquisme.

És autor o coautor, segons els casos, de *El general Weyler, governador de l'illa de Cuba* (1992), *La política colonial d'Antoni Maura* (1994), *Els balears en les guerres de Cuba, Puerto Rico i les Filipines* (1996), *La crisi de 1898 a les Illes Balears* (1997), *La crisi de 1898* (Barcelona, 1998) i *Entre la realitat i la utopia. Història del PSM* (1998, segona edició corregida i ampliada del 2000); i coautor d'*Història del "Montepío" de Previsió de l'Arraval de Santa Catalina* (1994), del volum *Balears* de l'enciclopèdia escolar Vox (1994), de *Palma, entre la realitat i la il·lusió* (1995), d'*Història Contemporània d'Amèrica* (2000, segona edició del 2002 i traducció al castellà del 2003), de *Manual de pràctiques per a la història contemporània d'Amèrica* (2000, segona edició del 2003), *El moviment associatiu balear a l'exterior* (2001), *Les emigracions forçades del franquisme* (2003), *El nacionalisme a Mallorca* (2003), *L'autogovern a Mallorca* (2003), *L'autonomia balear* (2003), *Guerrers, corsaris, soldats i detectius. Els tebeos d'aventures sota el franquisme. Història i política en el còmic realista entre 1939 i 1975* (2005), *Els exiliats. Refugiats i exiliats de les Illes balears a causa de la Guerra Civil del 1936-1939 i de la immediata postguerra* (2006). Darrerament ha estat coordinador i coautor del *Diccionari de Partits Polítics de les Illes Balears* (2012) i coautor de *Entre el mal son i l'oblit. L'impacte del franquisme en la cultura a Catalunya i les Balears* (2013).

Ha coordinat, en solitari o amb altres autors, els llibres *Verguisme, anarquisme i espanyolisme. Noves recerques sobre el segle XX a Mallorca* (1997), *La Transició a les Illes Balears* (1998), *Història de Mallorca, volum III* (1998), *Els anys vint a les Illes Balears* (1999) i *Història de les Illes Balears, volum III* (2004), *Atles d'Història de Mallorca. (Volum 25 de la Gran Enciclopèdia de Mallorca).* (2005-2006).

Així mateix, ha publicat articles a les revistes *Randa*, *Afers*, *El Contemporani*, *Lluc*, *Llegir*, *Estudis Balearics*, *El Mirall*, *Historia Contemporánea* i *Pasado y Memoria*, entre d'altres, i en els col·leccionables *Memòria Civil* (1986), *Els barris de Palma* (1994-95) i *Memòria Viva* (1995-96). També ha estat col·laborador del *Diari de Balears* (2005-

2013). Ha rebut els premis Ciutat de Palma (1992), Ferran Soldevila (1993) i Bartomeu Rosselló-Pòrcel (1994). D'altra banda, ha estat director de les revistes *Lluc* (2000-2003) i *Llegir* (2004-2005).

Ha estat professor dels cursos de reciclatge de llengua i cultura catalana, del curs d'Accés a la Universitat dels majors de 25 anys i de diversos cursos de la Universitat Oberta per majors (UOM).

Ha impartit nombroses conferències a Palma, gairebé a tots els pobles i ciutats de Mallorca, Maó, Ciutadella, Alaior, Eivissa, Alacant, València, Màlaga i Barcelona.

Ha participat en nombrosos congressos de caràcter estatal i internacional centrats sempre en la història contemporània, a Palma, Maó, Barcelona, Lleida, Madrid, Sevilla, Castelló, Besiers (França), l'Havana (Cuba), Bilbao i París.

Ha estat investigador dels projectes reconeguts pel Ministeri d'Educació i Ciència *Intelectuales y cultura política en la Europa Surmediterránea (siglo XIX-XX)*. DGICYT, PB96-0387; *El asociacionismo en las islas Baleares y sus publicaciones periódicas (1887-1983)*. DGICYT, PB97-0138; *política e identidad. La construcción de los discursos identitarios en la Europa contemporánea: el caso de Cataluña*. DGICYT, HUM2005-06316.

Dr. ARNAU COMPANYY MATAS

Doctor en Història contemporània per la UIB.

Professor associat d'Història contemporània de la Universitat de les Illes Balears.

Professor de l'IES de Sineu

Investigador del Grup d'Estudi de la Cultura, la Societat i la Política al món contemporani de la UIB.

Investigador del Grup d'Estudi de la Cultura, la Societat, la Comunicació i el Pensament contemporani de l'Institut de Recerca i Innovació Educativa (IRIE, institut universitari).

Va esser redactor de la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*.

Ha centrat la seva recerca en l'estudi de la premsa del segle XX a les illes Balears i en el del període que va de la dictadura de Primo de Rivera al primer franquisme a Mallorca. És autor dels llibres *Catàleg de 100 anys de premsa diària de les Balears* (1993), *La Guerra Civil a Sant Joan* (1996), *Batles i regidors de Sant Joan (1900-2000)* (2000), *Emili Darder Cànaves. El darrer batle republicà de Palma* (2008) i *La premsa a Mallorca en el segle XX* (2015) i coautor de diversos llibres-catàlegs de fotografies. A més, ha publicat nombrosos capítols de llibres col·lectius i articles a revistes científiques.